

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuuston 22.6.2023 hyväksymä palveluverkko koostuu sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelutuotannon toimipisteistä, sähköistä palveluista, liikkuvista palveluista ja asiakkaille kotiin vietävistä palveluista.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta asiakirjasta: Alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027 Outokumpu ja Polvijärvi.

Aluevaltuuston hyväksymässä hyvinvointialueen palvelustrategiassa on määritelty sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkko tuleville vuosille. Lähtökohtia palvelujen uudistamiselle ovat pohjoiskarjalaiset ja heidän sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeet ja niiden muutos, henkilöstön riittävyys ja hyvinvointi, hyvinvointialueen talous sekä hyvinvointialueen strategia ja sen mukainen uudistuminen.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta asiakirjasta: Alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027 Outokumpu ja Polvijärvi.

Aluehallituksen on määrä päättää Outokumpua ja Polvijärveä koskevasta alueellisesta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmasta toukokuussa 2024. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen toimintaa sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkkoa uudistetaan päätösten mukaisesti vaiheittain.

Järjestämissuunnitelmaan on mahdollisuus ottaa kantaa 16.4.–7.5. välisenä aikana.

Lausunnot pyydetään Outokummun kaupungilta, Polvijärven kunnalta ja hyvinvointialueen toimielimiltä.

Tavoite

Lausuntojen tavoitteena on, että niissä arvioidaan ennakkoon mahdollisimman monipuolisesti järjestämissuunnitelman vaikutuksia:

- Kuntalaisiin (eli ihmisiin kohdistuvat vaikutukset, jotka kohdistuvat kunnassa asuviin henkilöihin, jotka käyttävät tai eivät käytä tarkasteltavaa palvelua tai muihin hyvinvointialueen palveluja käyttäviin henkilöihin)
- Ympäristöön (eli vaikutukset, jotka aiheutuvat luonnonvarojen ja energian käytöstä ja niihin liittyvistä päästöjen ja jätteiden määrästä, kulutuskäyttäytymisen muutoksesta taikka toimintojen sijoittumisesta ja niihin liittyvistä liikkumis- ja liikenne ratkaisuksista)
- Talouteen (hyvinvointialueen tuloihin tai menoihin)
- Henkilöstöön (eli vaikutukset, jotka kohdistuvat hyvinvointialueen henkilöstöön)

LAUSUNNON ANTAVA KUNTA/TOIMIELIN

POLVIJÄRVEN KUNNAN VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTO

LAUSUNNON KIRJAAJA: Leena Kettunen/Sirpa Halonen

1. Millaisia vaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin? Onko jokin tietty väestöryhmä, johon suunnitelman vaikutukset erityisesti kohdistuvat? Arvioinnissa voitte miettiä erityisesti palvelujen yhdenvertaisuutta, saatavuutta, saavutettavuutta; hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista, sekä ihmisten kokemusta hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

Järjestelmäsuunnitelman vaikutus kohdistuu pääasiassa polvijärveläisten nykyisten palvelujen heikkenemiseen kaikkien ja keskeisten erityisryhmien palveluiden osalta. Outokummun ja Polvijärven välimatka on maksimissaan pitäjän perältä (Kinahmo) liki 50 kilometriä, vaikutus palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen on ainakin akuuttitapauksissa varsin merkittävä. Täysin ratkaisevaa Polvijärven palveluiden osalta on se, miten hyvin liikkuvilla/etäpalveluilla pystytään korvaamaan lähipalveluissa tapahtuvat menetykset. Tärkeintä on, että liikkuvilla- ja etäpalveluilla pystytään tuottamaan kaikki nykyiset palvelut kohtuullisella aikaviiveellä sekä riittävin resurssein.

Hammashuollon osalta Polvijärvellä on erittäin hyvät tilat ja resurssit hammashoidon järjestämiseksi, eikä niitä kannata jättää hyödyntämättä. Asiakkaat voisivat liikkua myös Polvijärvelle päin.

Outokummun osalta uusi keskusmalli ei tuo oleellisesti muutoksia olemassa olevaan palvelutarjontaan. Etä- ja liikkuvien palveluiden vastuut alueen sisällä lisäävät toiminnan uudelleen järjestämistarpeita keskuksen osalta.

Heikkoutena on, ettei ehdottoman sitovia ja määrällisiä tavoitteita pystytä kirjaamaan viikoittaisten ohjeellisten palvelusitoumusten lisäksi.

2. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin?

Merkittävän myönteinen
Myönteinen
Ei vaikutusta
Kielteinen X
Merkittävän kielteinen

3. Millaisia ympäristövaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on? Arvioinnissa voit miettiä esimerkiksi liikenteestä ja rakennuksista aiheutuvia ympäristövaikutuksia ja kestävä kehitystä.

Ympäristövaikutuksista suurimmat syntyvät lisääntyvistä matkoista ja matkakuluista Polvijärven osalta. Ajalliset menetykset palveluviiveiden vuoksi tulevat rasittamaan niin fyysisiä- kuin myös henkisiä voimavaroja taloudellisten menetysten lisäksi.

Tiloja omistavalle Polvijärven kunnalle tulee ylimääräisiä ja tarpeettomia kustannuksia kiinteistöjen jäädessä käyttämättä. Voidaanko entisiä tiloja hyödyntää tulevilla palveluilla?

Suunnitelma näivettää Polvijärven kuntaa, koska riskinä on menettää Polvijärvellä vakituisesti asuvia terveydenhuollon työntekijöitä muualle.

4. Millaiset ympäristövaikutukset järjestämissuunnitelmalla on?

Merkittävän myönteinen
Myönteinen
Ei vaikutusta
Kielteinen X
Merkittävän kielteinen

5. Miten arvioitte järjestämissuunnitelman vaikuttavan hyvinvointialueen kustannuksiin ja resurssien riittävyyteen? Siirtykö suunnitelman toteutuksen myötä kustannuksia muille tahoille, esim. kunnille tai asiakkaille? Mitkä ovat taloudelliset vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?

Polvijärven kunnan osalta taloudelliset vaikutukset ovat selvästi negatiiviset syntyvien vuokramenetysten ansiosta. Kuntalaisten osalta etenkin Polvijärvellä asuville palvelujen käyttäjille tulee varmasti lisäkustannuksia matkojen aiheuttamista kuluista ja aikamenetyksistä.

Menetyksiä voidaan pienentää liikkuvilla ja etäpalveluilla, joiden merkitys tulee tulevaisuudessa olemaan suuri ja niiden toimivuus ratkaisee kustannusvaikuttavuuden keskeisiltä osiltaan.

Kokonaiskustannusten osalta hyvinvointialueen tavoitteet ovat mahdollisesti oikean suuntaiset. Resurssit ja käytettävissä olevat varat ratkaisevat, mutta ovat kuitenkin muiden kuin alueen itsensä päätettävissä olevia asioita.

Tilanne on hyvin epätasa-arvoinen polvijärveläisten asiakkaiden näkökulmasta. Valtio säätelee varoja ja kasvavat henkilöstötarpeet rajoittavat palveluita. Lopputulos voi olla hallitsematon kaaos.

6. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen talouteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen X

Ei vaikutusta

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

7. Miten järjestämissuunnitelma vaikuttaa hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen? Arvioinnissa voitte miettiä esimerkiksi vaikutuksia hyvinvointialueen henkilöstön saatavuuteen sekä pito- ja vetovoimaan.

Henkilöstön riittävyys on hyvin haastavaa nyt ja lähivuosina! Jo nyt ei saada kaikkiin palveluihin riittävää määrää henkilöstöä. Asukkaita ja henkilöstöä pitäisi kouluttaa uusien palveluteknologioiden käyttämiseen. Silti suurin osa ikääntyneestä väestöstä sekä erityisryhmät jäävät uusien palvelumahdollisuuksien ulkopuolelle.

Pystyvätkö etä- ja liikkuvat palvelut hoitamaan näiden ryhmien vaikean palvelutilanteen?

Alusta alkaen on selvitettävä, löytyykö riittävästi henkilöstöresursseja esimerkiksi liikkuvien ja etäpalveluiden nopeaan hoitamiseen 24/7 akuuttitapauksissa.

Henkilöstön saatavuus ja pitovoima vaativat parempaa henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstön kuulemista palvelujen organisoinnissa.

Henkilöstö on nykyisin pääasiassa pysyviä polvijärveläisiä asukkaita. Jatkossa on suuri riski menettää asukkaita. Polvijärvellä tämän suunnitelman vaikutus on henkilöstön riittävyyteen negatiivinen.

8. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta X

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

9. Muita huomioita järjestämissuunnitelmaan liittyen

Jokaisen laajan toiminnan keskuksen (joihin Outokumpu kuuluu) tavoitteelliset perustelut ovat lähes samanlaiset, eikä ole tarvetta suunnitella jokaista asemaa erikseen.

Lähtökohta palveluiden tehostamiseksi on hyvä resurssien sallimissa rajoissa. Käytännössä resurssit ratkaisevat palveluiden laadun ja saavutettavuuden.

Jos suunnitelman mukaiset palvelut toteutuvat Polvijärvellä tarkoittaisi se hyvää parannusta nykytilanteeseen. Polvijärven väestö ikääntyy huikeaa vauhtia, joten ikäneuvolatoiminta tulisi saattaa käytäntöön mahdollisimman pian.

Polvijärvellä on myös huomattava määrä erityisryhmiin kuuluvia asiakkaita, joiden kokonaisvaltainen hoitotarve tulisi huomioida suunnitelmissa nykyistäkin paremmin.

Valitettavasti kiire ja lyhyet lausuntojen antoajat eivät parhaalla tavalla edistä kuntalaisten ja palveluiden saajien mahdollisuuksia vaikuttaa suunnitelmien sisältöön ja toteutukseen.